

Metsäkonetiedon omistusta, käyttöä ja käsittelyä koskevat periaatteet

Suosituksen tarkoitus ja sisältö

Tapio Räsänen
Metsäteho Oy

METSÄKONETIETO 2018 -SEMINAARI

1.2.2018

Tiedekeskus Heureka, Vantaa

Suosituksen tarkoitus

Tavoitteena on

- määrittää yhteiset pelisäännöt siten, että kaikki metsäkonetiedon osapuolet tuntevat oikeutensa ja velvollisuutensa koskien
 - tietojen omistusta
 - tietojen hallintaa ja käyttöä
 - tietojen käyttöoikeuksien luovutusta
- kuvata tiedon käytön yleiset periaatteet ja toimintamallit
 - tietojen prosessointi, jatkojalostus, yhdistäminen toisiin tietoaaineistoihin ja uusien tietotuotteiden muodostaminen
- tunnistaa ja kuvata 25.5.2018 alkaen sovellettavan EU:n tietosuoja-asetuksen velvoitteet koskien metsäkonetietojen käyttöä ja hallintaa

Perimmäisenä tavoitteena on edistää metsäkonetietoon perustuvien sovellusten rakentamista ja palvelujen tuottamista.

Rajaukset ja soveltaminen

- Suositus ei koske mittaustietojen käsittelyä, vaan siinä noudatetaan puutavaranmittauslain ja sitä tarkentavien asetusten ja viranomais määräysten velvoitteita.
- Suositus korvaa aiemman v. 2013 laaditun Puunkorjuun ohjaus- ja tuotantotietojen luovutus- ja käyttöoikeuksia koskevat periaatteet -suosituksen.
- Tarkoituksena ei ole yhtenäistää sopimuskäytäntöjä
 - kilpailulainsäädännön velvoitteet on otettu laadinnassa huomioon
 - puunkorjuun ja metsänhoitotöiden sopimusosapuolet voivat soveltaa suositusta haluamallaan tavalla

Suosituksista tullaan tarkastelemaan vuosittain tai tarpeen mukaan

- uusien tietolajien mukaanotto

Suosituksen teksti löytyy Metsätehon verkkosivuilta www.metsateho.fi/metsakonetieto-suositus

Suosituksen laadinnan tausta

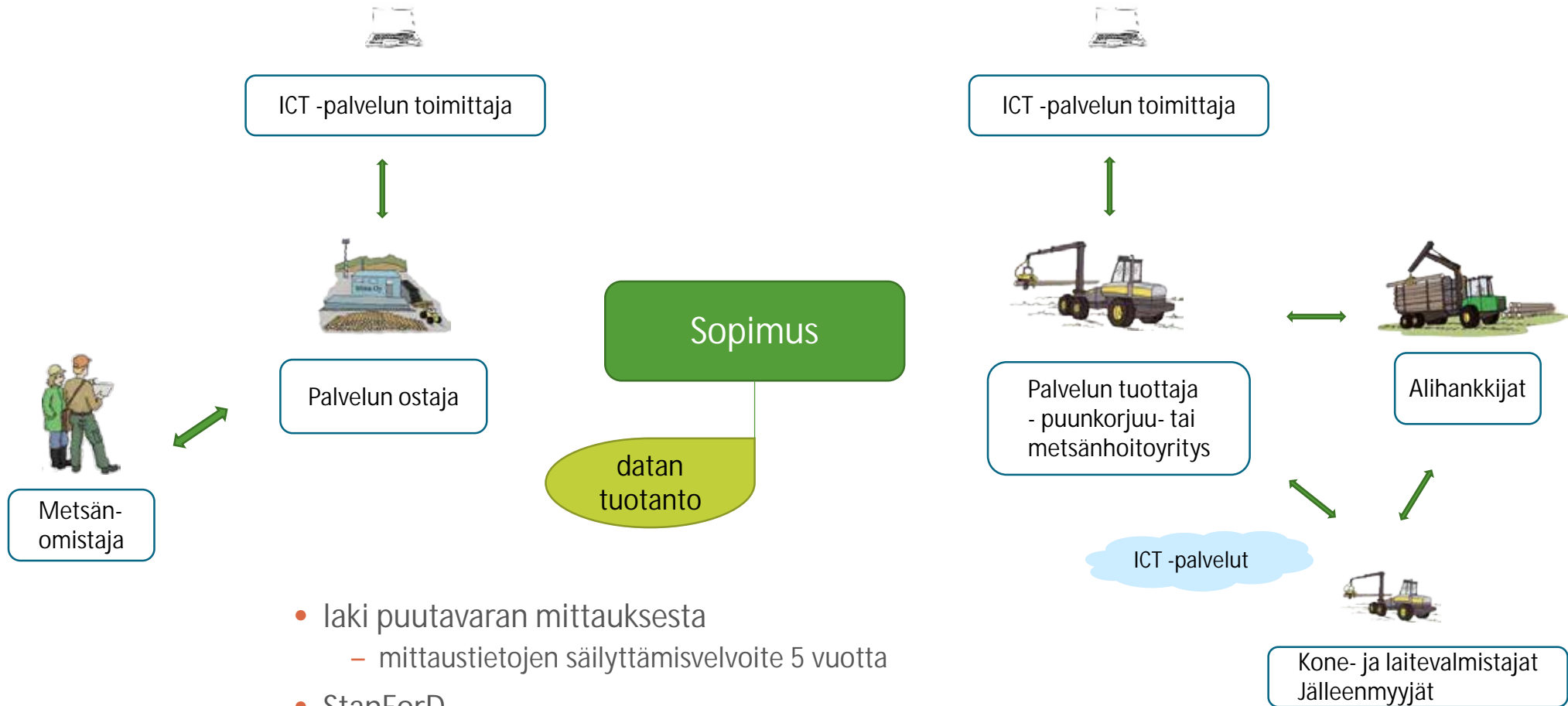
- Hallituksen Puu liikkeelle ja uusia tuotteita metsästä -kärkihanke, jonka osana maa- ja metsätalousministeriö rahoittaa Metsätieto ja sähköiset palvelut -hanketta (2016 - 2018)
 - metsäkonetiedolla on keskeinen rooli hankkeen tavoitteiden toteuttamisessa
 - suosituksen laadinnasta sovittiin maa- ja metsätalousministeriön ”Toteutustieto osaksi metsävaratietoa” -työryhmässä 2016
- Metsäkonetietoa koskevien pelisääntöjen laatinut työryhmä
 - urakanantajat: Metsäliitto Osuuskunta, Stora Enso Oyj, UPM-Kymmene Oyj, Metsähallitus Metsätalous Oy ja **Metsäteollisuus ry**
 - **Koneyrittäjien liitto ry**
 - metsäkonevalmistajat: **John Deere Forestry Oy, Komatsu Forest Oy ja Ponsse Oyj**
 - Metsäteho Oy koordinaattorina
- Suositus hyväksyttiin työryhmässä 16.10.2017
 - urakanantajaosapuolten hyväksyntä Metsäteollisuus ry:n metsävaliokunnassa 31.10.2017
 - suosituksen allekirjoittajat

Data yrityksen omaisuuseränä ja lainsäädännössä

- Digitaalisen datan käytettävyys ja käyttö on digitalisoitumisen ja digitaalisten liiketoimintojen perusta
 - kuluttajadata, terveysdata, logistiikkadata, MyData ...
 - data on yksi tuotannontekijä
- Dataa ei ole lainsäädännössä olemassa omistusoikeuden kohteena
 - irtaimen, kiinteän tai aineettoman omaisuuden opit eivät sovellu tai riitä
 - esim. sopimusperusteinen datan yhteisomistus on mahdollista, mutta voi aiheuttaa ongelmia
- Dataa säännellään monin tavoin, mutta oikeudellinen kokonaisnäkemys puuttuu
 - tietosuoja, immateriaalioikeudet, kirjanpitosäännökset ovat pistemäistä tai sektorikohtaista sääntelyä

Lähde: Pekka Tarkela, Helsingin yliopisto

Metsäkonetiedon pelikenttä

- laki puutavaran mittauksesta
 - mittaustietojen säilyttämismäärä 5 vuotta
- StanForD

Mitä metsäkonetieto on?

Koneyritys

Työn toteutusta varten koneille siirrettävä tieto

- Työmaatiedot
 - kartat ja paikkatiedot
 - työohjeet
- Tuotannon ohjaus
 - puutavaralajitiedot
 - katkenta-asetukset ja ohjeet

Koneen tietojärjestelmissä ja laitteilla tuotettava tieto

- Tuotannon raportointi ja mittaustiedot
 - puutavaran mittaustiedot
 - metsäkuljetustiedot
 - metsänhoitotöiden toteutustiedot
- Tuottavuus- ja työaikatiedot
- Työn omavalvontatiedot (mm. mittaustarkkuus)
- Polttoaineen kulutus- ja päästötiedot
- Paikannustiedot
- Laskutusperustetiedot
- Koneen ja laitteiden kunnonvalvonta- ja huoltotiedot
- (Puukartta- ja olosuhdetiedot tulevaisuudessa ?)

Urakanantaja

Koneyritys

Kone- ja laitevalmistajat

Metsäkonetiedon omistus- ja käyttöoikeudet

- **Omistusoikeus (O)**

- Oikeus käyttää tietoa ja määrätä tiedon käytöstä kaikilta osin. Joidenkin tietoryhmien osalta omistusoikeus on molemmilla puunkorjuun ja metsänhoitotöiden sopimusosapuolilla. Oikeus kuuluu kummallekin sopimusosapuolelle itsenäisesti erikseen, ellei muuta ole sovittu.

- **Käyttöoikeus (K)**

- Oikeus käyttää tietoa toimeksiannon edellyttämässä tarkoituksessa ja laajuudessa sekä oman liiketoiminnan kehittämisessä, mutta ei myöntää käyttöoikeuksia, eikä siirtää tai luovuttaa tietoja muille toimijoille.

- **Rajattu käyttöoikeus (RK)**

- Oikeus käyttää tietoa rajattuun käyttötarkoitukseen tiedon omistajan kanssa tehdyn sopimuksen perusteella. Ei oikeutta myöntää käyttöoikeuksia eikä siirtää tai luovuttaa tietoja muille toimijoille.

Hyvä sopia

- tietojen sisällöstä
- käyttöajasta
- tietojen mahdollisesta luovutuksesta

Suosituksen kirjatut peruseriaatteen

- Tiedon omistusoikeuden haltijalla on siihen vapaa käyttö- ja luovutusoikeus.
- Tiedon käyttäjällä on sovittujen ehtojen mukaiset oikeudet.
- Urakanantaja ja koneyrittäjä voivat sopia myös laajemmasta tietojen käytöstä toiminnan kehittämiseksi.

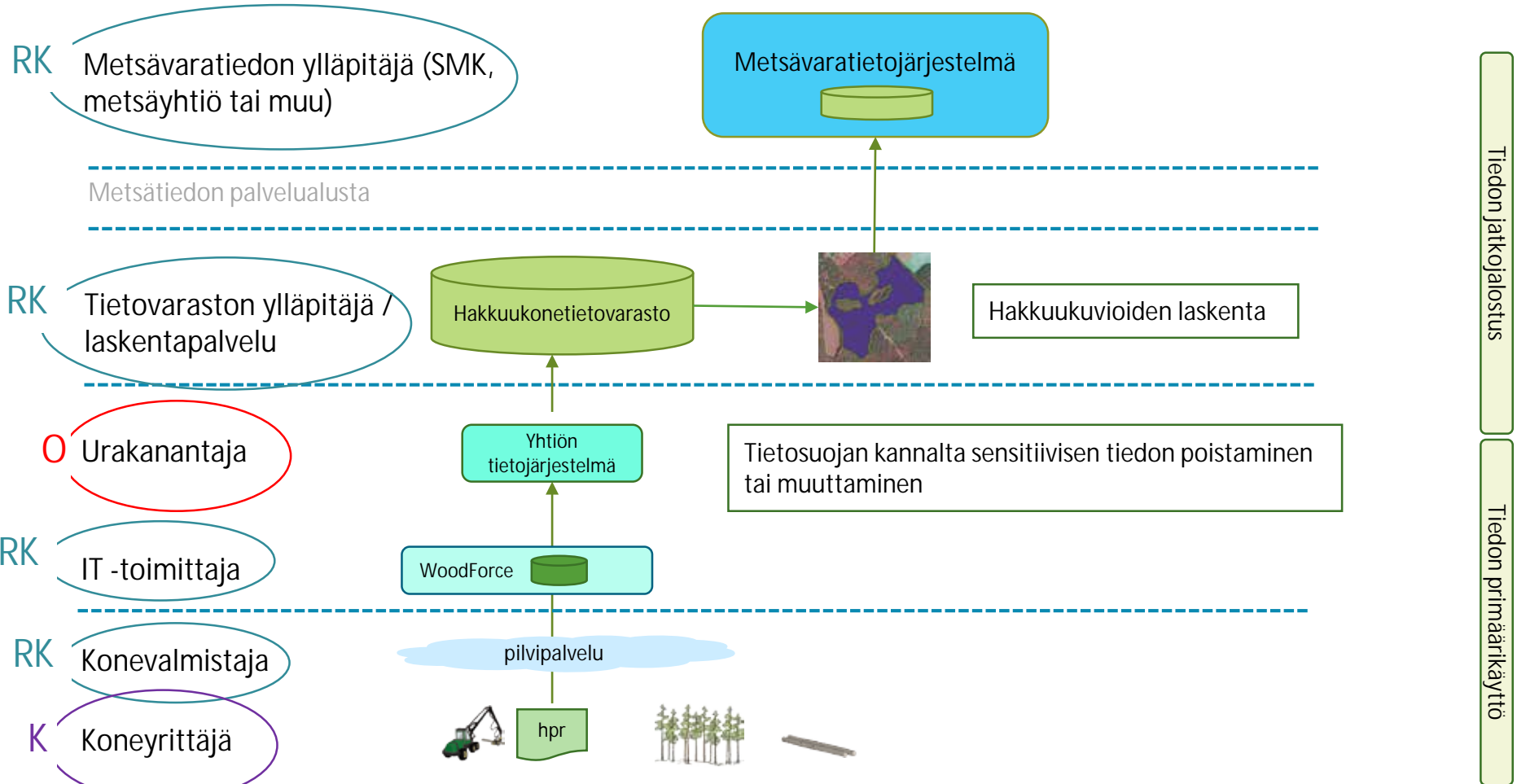
Oikeuksien määrittely suosituksessa

- Konetyypeittäin ja tietolajeittain
 - metsäkoneiden tiedonsiirtostandardin (StanForD 2010) tiedostotyypit
 - standardisoimattomat tiedot
 - tietojen ryhmittely
 1. Metsäkoneelle lähetettävät työn toteutuksessa tarvittavat tiedot
 2. Metsäkoneen tietojärjestelmän tuottamat tiedot (myös tulosteet) tai urakanantajan sovelluksessa muodostettavat tiedot
 3. Metsäkoneen tuottamat konemerkkikohtaiset ja standardisoimattomat tiedot
 4. Potentiaaliset uudet metsäkoneilla tuotettavat tiedot
 - *Määritetään, kun tietojen tuottamisen menetelmät ovat kehittyneet ja tietojen käytölle on edellytykset.*
- Toimijoittain
 1. Metsäkonetyön sopimusosapuolet
 - urakanantajat
 - puunkorjuu- ja metsänhoitopalveluyritykset
 2. Kone- ja mittalaittevalmistajat
 3. Muut palveluntarjoajat ja tiedon käyttäjät

Tietoryhmän numero	Tietoryhmän kuvaus	StanForD 2010 / StanForD -tiedosto tai muu tiedosto	Toimija			
			1. Sopijapuolet		2. Konevalmistajat	3. Muut palveluntarjoajat ja tiedon käyttäjät
			Urakanantaja	Yrittäjä		
A2. Hakkuukoneen tietojärjestelmän tuottamat tiedot tai urakanantajan sovelluksessa muodostettavat tiedot						
A2.1	Tuotantotiedot - runkokohtaiset mittaus- ja sijaintitiedot - tuotannon summatiedot	*.hpr / *.stm, *.pri *.thp / *.prd	O	K	RK	RK
A2.2	Työaika- ja tuottavuustiedot	*.mom / *.drf *.hpr:n runkojen aikaleimatiedot	1)	O	RK	RK
A2.3	Mittalaitteen kalibrointi- ja tarkastusmittaustiedot	*.hqc / *.ktr	O	O	K	RK
A2.4	Mittaustarkkuuden seurantaraportti	konemerkki-kohtainen pdf-raportti	K	O	RK	RK
A2.5	Korjuukohteen paikkatiedon palaute koneelta (mm. ajouranauhoitukset)	*.ogr / *.ghd muu	O	K	RK	RK

1) Käyttöoikeus työlajin yleiseen tuottavuustietoon (tietovarastoon), jossa ei ole työmaa-, kuljettaja-, koneyritys- tai urakanantajakohtaisia tietoja. Tietovaraston tekninen toteutustapa ja organisointi määritetään erikseen tämän suosituksen allekirjoittaneiden osapuolten kesken.

Hakkuukonetiedon käyttö ja hallinta metsävaratietojen ajantasaistuksessa

Henkilötietojen esiintyminen metsäkonetiedoissa

- henkilöiden tunniste-, yhteys- ja sijaintitietoja

Tietoryhmä	Metsänomistaja	Koneyrittäjä	Kuljettaja	Toimihenkilö
Työmaa- ja korjuuohjeet	X			X
Puutavaralaji- ja puulajiohjeet				X
Tuotantotiedot	X	X	X	X
Työaika- ja tuottavuustiedot	(X)	X	X	X
Mittalaitteen ja kuormainvaa'an kalibrointi- ja tarkastusmittaustiedot	(X)	X	X	
Mittaustarkkuuden seurantaraportti		X		
Koneella työn yhteydessä muodostettavat paikkatiedot		X	X	
Korjuulaadun omavalvontatiedot ja -raportit	X	X	X	
Korjuun laskutusperustetiedot		X	X	
Polttoaineen kulutustiedot ja päästötiedot		X	X	
Muut konemerkkikohtaiset ja standardisoimattomat tiedot		X	X	
Koneen sijainti- ja statustiedot		X	X	
Koneiden tekniseen toimintaan, vikadiagnostiikkaan ja huoltoon liittyvät tiedot		X	X	
Uudet tietoaineistot		X		

Henkilötiedot ja tietosuoja metsäkonetietojen hallinnassa

- EU:n tietosuoja-asetuksen mukaisia rekisterinpitäjiä ovat
 - urakanantajat metsänomistajaa koskevan tiedon osalta (kokonaisvastuu)
 - koneyrittäjät metsäkoneen käyttäjiä koskevien henkilötietojen osalta
 - koneyrittäjä toimii yleensä kaikkien henkilötietojen käsittelijänä
 - mikäli tietoja käsitellään metsäkonevalmistajan tai muun ulkopuolisen palveluntarjoajan järjestelmissä (pilvipalvelut), myös se katsotaan henkilötietojen käsittelijäksi.
- Rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän välillä tulee olla sopimus tietojen käsittelystä ja vähintään yleisessä tietosuoja-asetuksessa edellytetyistä asioista.
- Jos luovutetaan henkilötietoja sisältäviä metsäkonetietoja sopimusosapuolien ulkopuolisille toimijoille, on tehtävä
 - henkilötietojen poisto tai
 - tunnistamattomaksi muuttaminen siten, ettei niitä voida millään tavoin yhdistää luonnolliseen henkilöön
 - tietojen luovuttaja vastaa

Metsänomistajaa koskevien henkilötietojen käsittely

- Metsänomistajaa koskevia tietoja tulee käsitellä urakanantajan esittämien kirjallisten ohjeiden mukaisesti, ja niitä ei tule käyttää muuhun tarkoitukseen kuin toimeksiannon kohteena olevan työn toteuttamiseksi on välttämätöntä.
- On suositeltavaa, että kiinteistötunnusta käsitellään urakanantajan ja metsäkoneyrittäjän välisessä suhteessa henkilötietona.
 - Metsää koskeva paikkatieto katsotaan metsävaratiedoksi, joka ei ole henkilötietoa.
- Leimikon tai alileimikon nimenä tulee välttää metsänomistajan nimeä tai muuta yksilöivää tietoa, kuten kiinteistötunnusta.
 - Tiedostoja ei tule nimetä niin, että niissä käytetään metsänomistajaa yksilöivää tietoa.
- Jos tietoja luovutetaan esimerkiksi koulutusta tai testausta varten, on tietojen luovuttajan vastuulla poistaa niistä kaikki metsänomistajan henkilötiedot.

Kiitos!
